

BASSEGODA, Bonaventura i DOMÈNECH, Ignasi (eds.). *Mercat de l'art, col·leccionisme i museus. Estudis sobre el patrimoni artístic a Catalunya als segles XIX i XX.* Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, 2014. *Memoria Artium*, 17. 288 pàgs. [17 x 24].

El present treball és el número 17 de la col·lecció “Memoria Artium”, editada per Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona conjuntament amb d'altres universitats i institucions del país, la qual ofereix llibres, basats en investigacions inèdites, sobre aspectes molt diversos de la història de l'art, amb l'objectiu de fer-los accessibles al públic interessat en el tema. Concretament, aquest volum recull la major part de les ponències presentades a la “Segona jornada mercat de l'art, col·leccionisme i museu”, organitzada a Sitges a l'octubre de l'any 2013 pel Consorci del Patrimoni de Sitges i la Universitat Autònoma de Barcelona. De fet, l'únic canvi que s'hi observa és la substitució de la ponència de Vinyet Planyella sobre Santiago Rusiñol col·leccionista per una altra de Carlos REYERO sobre taxació i compravenda de pintures a mitjan segle XIX.

El llibre s'inicia amb un estudi de Miquel Àngel ALARCIA en què es dona a conèixer la col·lecció de moble antic que aplegà la senyora Núria Pla (1917-2011) que, segons l'autor, forma el conjunt de moble espanyol més complet de l'Estat, no només pel nombre sinó que també per la seva qualitat i extensió. Bonaventura BASSEGODA ens descobreix com s'inicià l'apreciació per l'art medieval al nostre país, centrant-se en l'estudi de les primeres col·leccions catalanes i com aquestes es mostraren al públic a través d'exposicions. Ricard BRU, en el que potser sigui un dels millors apartats del llibre, estudia el col·leccionisme d'art procedent de l'Àsia Oriental a Catalunya; tot i que el títol és un xic enganyós, atès que se centra bàsicament en l'art japonès. Aquest interès es difongué entre artistes i classes benestants durant l'època de la Febre d'Or, per tenir els moments més àlgids al tombant de segle, en ple Modernisme. Josep CASAMARTINA exposa la seva pròpia experiència personal, que l'ha dut a crear l'anomenada col·lecció tèxtil Antoni Montpalau. Ignasi DOMÈNECH fa una breu biografia sobre Miquel Utrillo, figura cabdal en el desenvolupament del món de la cultura i art catalanes entre el Modernisme i el Noucentisme, que unia en la seva persona un coneixement aprofundit de les activitats com a creador, artista, crític, promotor o comerciant. Carlos REYERO investiga el preu de les pintures al llarg dels anys centrals del segle XIX, aspecte curiosament fins ara poc tractat, ja que sovint hom ha obviat, per motius molt diversos, que les obres d'art han estat i estan sotmeses a interessos econòmics com qualsevol altre producte de consum. Albert TELESE investiga els pioners del col·leccionisme d'objectes ceràmics, sense amagar l'admiració que sent cap a ells. En concret, documenta que aquests eren prohoms de la cultura i l'art català com: Pau Piferrer, Elies Rogent, Víctor Balaguer i d'altres; que es caracteritzaven pel fet de recuperar peces d'una forma heterogènia, amb la voluntat de recollir i salvar tot allò que n'era digne, més que no pas per la idea de crear col·leccions. Eliseu TRENC

investiga la fortuna que tingueren les obres d'artistes catalans a les col·leccions públiques franceses, des de mitjan segle XIX fins a principis del XX. Conclou que la seva presència és molt desigual i, fins i tot, poc lògica, la qual cosa demostra l'escàs interès del nostre veí del nord per aquesta mena d'obres fins a l'aparició d'artistes com Picasso, Dalí i Miró. Finalment, Eduard Vallès fa una breu aproximació al col·leccionisme de l'obra de Picasso a Catalunya. Aquesta, d'una inicial preponderància de les privades damunt de les públiques, ha passat a ser totalment a l'inversa, amb unes col·leccions privades ben migrades i decreixents i unes de públiques escasses, però dignes.

Els nou estudis, com és lògic en un treball d'aquestes característiques, són d'un valor desigual; però, cadascun aporta el seu granet de sorra per crear una obra en conjunt prou sòlida. Tanmateix, no em vull estar de destacar els treballs de Ricard Bru, Carlos Reyero i Albert Telese que sobresurten dins del conjunt, tant pel fet de tractar temes fins ara quasi inèdits, com per la qualitat de la investigació i la capacitat de síntesi dels autors. En definitiva, l'obra assoleix plenament l'objectiu volgut pels coordinadors: aprofundir en l'estudi del col·leccionisme d'art a Catalunya i desvetllar els estrets lligams existents entre col·leccionistes i mercat d'art, aspecte fins ara poc tractat per la historiografia del nostre país

LLUÍS JAUME BUSCATÓ I SOMOZA
(Doctor en Història – Girona)

Traducción de la reseña anterior:

El presente trabajo es el número 17 de la Colección "Memoria Artium", editada por Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona conjuntamente con otras universidades e Instituciones del país, la cual ofrece libros, basados en investigaciones inéditas, sobre aspectos muy diversos de la historia del arte, con el objetivo de hacerlos accesibles al público interesado en el tema. Concretamente, este volumen recoge la mayor parte de las ponencias presentadas en la "Segona jornada mercat de l'art, col·leccionisme i museu", organizada en Sitges en octubre de 2013 por el Consorci del Patrimoni de Sitges y la Universitat Autònoma de Barcelona. De hecho, el único cambio que se observa es la sustitución de la ponencia de Vinyet Planyella sobre Santiago Russinyol col·leccionista, por otra de Carlos REYERO sobre tasación y compra-venta de pinturas a mediados del siglo XIX.

El libro se inicia con un estudio de Miquel Àngel ALARCIA en el cual se da a conocer la colección de mueble antiguo que recoge la señora Núria Pla (1917-2011) que, según el autor, forma el conjunto de mueble español más completo del Estado, no sólo por el número, sino también por su calidad y extensión. Bonaventura BASSEGO-

DA nos descubre como se inició la apreciación del arte medieval en nuestro país, centrándose en el estudio de las primeras colecciones catalanas y como éstas se mostraron al público a través de exposiciones. Ricard BRU, tal vez uno de los mejores apartados del libro, estudia el coleccionismo de arte procedente de Asia Oriental en Cataluña; a pesar de que el título resulta ser un poco engañoso, dado que se centra básicamente en el arte japonés. Este interés se difundió entre artistas y clases bienestantes durante la época de la Fiebre del Oro, y tuvo su momento a finales de siglo, en pleno Modernismo. Josep CASAMARTINA expone su propia experiencia personal, que le ha llevado a crear la mencionada colección textil Antoni Montpalau. Ignasi DOMÈNEC hace una breve biografía sobre Miquel Utrillo, figura destacada en el desarrollo del mundo de la cultura y el arte catalanes entre el Modernismo y el Noucentisme, que unía en su persona un conocimiento profundo de las actividades como creador, artista, crítico, promotor o comerciante. Carlos REYERO investiga el precio de las pinturas a lo largo de los años centrales del siglo XIX, aspecto curiosamente, poco tratado hasta ahora, ya que se ha obviado, por motivos muy diversos, que las obras de arte estuvieran y estén sometidas a intereses económicos como cualquier otro producto de consumo. Albert TELESE investiga los pioneros del coleccionismo de objetos cerámicos, sin esconder la admiración que se siente hacia ellos. En concreto, documenta que estos eran prohombres de la cultura y el arte catalán como: Pau Piferrer, Elies Rogent, Víctor Balaguer y otros; que se caracterizaban por el hecho de recuperar piezas de una forma heterogénea, con la voluntad de recoger y salvar todo lo que era digno, aunque no con la idea de crear colecciones. Eliseu TRENC investiga la fortuna que tuvieron las obras de artistas catalanes en las colecciones públicas francesas, desde mediados del siglo XIX hasta principios del XX. Concluye que su presencia es muy desigual y poco lógica, lo cual demuestra el escaso interés de nuestro vecino del Norte por este tipo de obras hasta la aparición de artistas como Picasso, Dalí y Miró. Finalmente, Eduard VALLÈS realiza una breve aproximación al coleccionismo de la obra de Picasso en Cataluña. Esta, de una inicial preponderancia de las privadas sobre las públicas ha pasado a ser totalmente a la inversa, con unas colecciones privadas reducidas y decrecientes y otras públicas escasas, pero dignas.

Los nuevos estudios, como es lógico en un trabajo de estas características, son de un valor desigual; pero, cada uno aporta su granito de arena para crear una obra en conjunto bastante sólida. Asimismo, no quiero dejar de destacar los trabajos de Ricard Bru, Carlos Reyero y Albert Telese que sobresalen dentro del conjunto, tanto por el hecho de tratar temas hasta ahora inéditos, como por la calidad de la investigación y la capacidad de síntesis de los autores. En definitiva, la obra alcanza plenamente el objetivo previsto por los coordinadores: profundizar en el estudio del coleccionismo de arte en Cataluña y desvelar los estrechos lazos existentes entre coleccionistas y mercado del arte, aspecto hasta ahora poco tratado en la historiografía de nuestro país.

LLUÍS JAUME BUSCATÓ I SOMOZA
(Doctor en Història – Girona)